INSTRUKCJA BHP OBSŁUGI: WCIĄGARKA BUDOWLANA I WCIĄGNIK

instrukcja stanowiskowa (art. 237[1] § 2 Kodeksu pracy, § 41 rozporządzenia w sprawie ogólnych przepisów BHP)

Instrukcja nr		**Wersja / zmiana nr**	
Data opracowania		**Obowiązuje od**	

1. Pracodawca, maszyna i stanowisko

Pracodawca *nazwa i adres*			
Maszyna *wciągarka albo wciągnik: producent, typ (linowy, łańcuchowy), napęd (ręczny, 1-fazowy, 3-fazowy), udźwig, forma dozoru i nr UDT*		**Nr fabryczny lub ewidencyjny**	
Stanowisko *kto obsługuje maszynę*		**Gdzie dostępna instrukcja** *np. przy maszynie, w kontenerze brygady*	

Opracował *imię, nazwisko, funkcja*		**Data i podpis**	
Zatwierdził *pracodawca lub osoba upoważniona*		**Data i podpis**	

☐ instrukcja producenta (DTR) maszyny (typ, wersja)
☐ karta oceny ryzyka zawodowego dla stanowiska (numer i data)

2. Zagrożenia przy obsłudze

☐ upadek ładunku albo zawiesia na ludzi w strefie pod ładunkiem
☐ upadek z wysokości przy przyjmowaniu ładunku w otworze albo na pomoście
☐ przewrócenie wysięgnika albo rusztowania przy przeciążeniu
☐ uderzenie kołyszącym się ładunkiem, przygniecenie rąk przy odbiorze
☐ zerwanie liny, wysunięcie zawiesia z haka
☐ porażenie prądem przy uszkodzonym przewodzie zasilającym
☐ wciągnięcie dłoni albo odzieży przez bęben i linę

3. Wymagania wobec pracownika i środki ochrony indywidualnej

☐ szkolenie wstępne BHP (instruktaż ogólny i stanowiskowy) i aktualne szkolenie okresowe
☐ aktualne orzeczenie lekarskie bez przeciwwskazań do pracy na stanowisku
☐ zapoznanie z instrukcją producenta, oceną ryzyka i niniejszą instrukcją
☐ hełm ochronny, kamizelka ostrzegawcza
☐ rękawice ochronne, obuwie ochronne
☐ przy odbiorze w otworze: balustrada albo szelki z linką do punktu kotwiczenia

4. Czynności przed rozpoczęciem pracy

- ☐ sprawdź formę dozoru z tabliczki i dokumentów: uproszczony, ograniczony z decyzją i badaniem co 2 albo 3 lata, pełny co rok (zał. nr 1 lp. 2–7 rozp., Dz.U. 2018 poz. 2176)
- ☐ przy napędzie mechanicznym innym niż jednofazowy do 1000 kg i udźwigu ponad 250 kg: zaświadczenie UDT obsługującego, 10 lat (zał. nr 3 tab. 1 lp. 1 rozp., Dz.U. 2019 poz. 1008)
- ☐ przeczytaj ostatni wpis w dzienniku konserwacji; przegląd co 30 dni przy napędzie mechanicznym, co 90 dni przy ręcznym (zał. nr 2 lp. 2 i 3)
- ☐ na wysięgniku przy rusztowaniu udźwig najwyżej 1,5 kN (§ 116 rozp. o robotach budowlanych)
- ☐ sprawdź mocowanie wciągarki i wysięgnika, linę na bębnie, hak z zamknięciem gardzieli (§ 75)
- ☐ sprawdź napis na zawiesiu: obciążenie robocze i termin badania (§ 82 ust. 7); zblocza z próbą raz w roku (§ 73)
- ☐ ogrodź strefę pod ładunkiem: 1/10 wysokości, nie mniej niż 6 m (§ 21)
- ☐ sprawdź wyłącznik, przycisk awaryjny, ogranicznik podnoszenia i przewód zasilający; wynik wpisz do dokumentacji (§ 70)

5. Zasady bezpiecznej pracy

- ☐ pracuj według instrukcji eksploatacji urządzenia (§ 8 rozp., Dz.U. 2018 poz. 2176)
- ☐ nie przekraczaj udźwigu z tabliczki (§ 65 rozp. o robotach budowlanych)
- ☐ podnoś pionowo, bez ciągnięcia ukosem i bez szarpnięć
- ☐ ładunek odbieraj zza balustrady albo przypięty; nie wychylaj się za krawędź
- ☐ pracuj na sygnały jednej osoby; przy braku widoczności ustal łączność
- ☐ ładunku zawieszonego nie zostawiaj bez nadzoru (§ 8 ust. 7 rozp. o użytkowaniu maszyn)
- ☐ przy uszkodzeniu zatrzymaj urządzenie i odłącz zasilanie (§ 67)

6. Czynności po zakończeniu pracy

- ☐ opuść hak bez ładunku, zdejmij zawiesia
- ☐ wyłącz i odłącz zasilanie, zabezpiecz przed uruchomieniem przez osoby nieupoważnione
- ☐ zgłoś usterki; po przeniesieniu urządzenia konserwujący sprawdza je i wpisuje uruchomienie do dziennika (§ 10)

7. Zakazy

- ☐ przebywanie i przechodzenie pod podnoszonym ładunkiem
- ☐ jazda na haku, ładunku albo w pojemniku na materiał (§ 6 ust. 2 rozp. o użytkowaniu maszyn)
- ☐ przeciążanie i wyłączanie ogranicznika (§ 65)
- ☐ węzły na linach i łańcuchach, łączenie lin stalowych na długości (§ 82 ust. 8)
- ☐ naprawy i smarowanie w ruchu (§ 72)
- ☐ obsługa bez wymaganego zaświadczenia UDT (art. 22 ust. 3 ustawy o dozorze technicznym)

8. Sytuacje awaryjne

Pracownik niezwłocznie zawiadamia przełożonego o zauważonym wypadku albo zagrożeniu życia lub zdrowia i ostrzega współpracowników oraz inne osoby w rejonie zagrożenia (art. 211 pkt 6 Kodeksu pracy). Przy bezpośrednim zagrożeniu dla zdrowia lub życia pracownik ma prawo powstrzymać się od wykonywania pracy, a jeśli to nie usuwa zagrożenia, oddalić się z miejsca zagrożenia, zawiadamiając niezwłocznie przełożonego (art. 210 § 1 i 2 Kodeksu pracy).

Sytuacja	Co robi pracownik
Zablokowanie lub zerwanie liny z ładunkiem	
Upadek ładunku, wypadek osoby w strefie	
Porażenie prądem	
Niebezpieczne uszkodzenie urządzenia (zawiadomienie UDT, art. 19 ust. 1 ustawy)	

Numer alarmowy		**Przełożony** *imię, nazwisko, telefon*	
Osoba udzielająca pierwszej pomocy *imię, nazwisko, telefon*		**Apteczka, gaśnica, wyłącznik zasilania** *gdzie są*	

9. Zmiany instrukcji

Data	Zakres zmiany i przyczyna	Kto zmienił	Podpis

10. Potwierdzenie zapoznania z instrukcją

Lp.	Imię i nazwisko	Stanowisko	Wersja instrukcji	Data	Podpis
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					

Pracodawca wydaje szczegółowe instrukcje i wskazówki dotyczące BHP na stanowiskach pracy (art. 237^4 § 2 Kodeksu pracy), a pracownik potwierdza w postaci papierowej lub elektronicznej zapoznanie się z przepisami i zasadami BHP (art. 237^4 § 3). Instrukcje dotyczące obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych pracodawca udostępnia pracownikom do stałego korzystania; powinny w sposób zrozumiały wskazywać czynności przed rozpoczęciem pracy, zasady i sposoby bezpiecznego wykonywania pracy, czynności po jej zakończeniu oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych (§ 41 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 rozporządzenia w sprawie ogólnych przepisów BHP). Treść techniczną dostosuj do instrukcji producenta i oceny ryzyka zawodowego. Wciągarka budowlana: § 1 pkt 6 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów (Dz.U. 2012 poz. 1468); § 8–10, 12 ust. 2 i 18 ust. 1 oraz zał. nr 1 lp. 2–7 i zał. nr 2 lp. 2–4 rozporządzenia z 30 października 2018 r. (Dz.U. 2018 poz. 2176); art. 13–15, 19 ust. 1 i 22 ust. 3 ustawy o dozorze technicznym (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1194); zał. nr 3 tab. 1 lp. 1 i tab. 2 lp. 1 rozporządzenia Dz.U. 2019 poz. 1008; § 6 ust. 2, § 8 ust. 7 i § 24 rozporządzenia Dz.U. 2002 nr 191 poz. 1596; § 21, 64, 65, 67, 70, 72, 73, 75, 82 i 116 rozporządzenia w sprawie BHP podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U. 2003 nr 47 poz. 401).